

ប្រភេទត្រីមួយចំនួនដែលមានតំលៃសេដ្ឋកិច្ច

នៅបឹងទន្លេសាប នៃប្រទេសកម្ពុជា

Some Commercaill Fish Species in Tonle Sap Great Lake, Cambodia

លេខាធិការដ្ឋានបម្រើយជីវមណ្ឌលបឹងទន្លេសាប

Tonle Sap Biosphere Reserve Secretariat

ប្រភេទត្រីមួយចំនួនដែលមានតំលៃសេដ្ឋកិច្ច នៅបឹងទន្លេសាបនៃប្រទេសកម្ពុជា

ចងក្រងដោយ :

បណ្ឌិត នេវ៉ូ ឆោនឌី
លោកស្រី អ៊ី ឡាវី

អនុប្រធាននាយកដ្ឋានការពារអភិរក្សធម្មជាតិ ក្រសួងបរិស្ថាន
ប្រធានការិ.តំបន់ប្រើប្រាស់ច្រើនយ៉ាង និងតំបន់ការពារទេសភាព
នាយកដ្ឋានការពារអភិរក្សធម្មជាតិ ក្រសួងបរិស្ថាន
មន្ត្រីការិ.តំបន់ប្រើប្រាស់ច្រើនយ៉ាង និងតំបន់ការពារទេសភាព
នៃនាយកដ្ឋានការពារអភិរក្សធម្មជាតិ ក្រសួងបរិស្ថាន

កែសម្រួលដោយ:

លោក សម នេវ៉ូ
លោក លាង សុផា
លោក ជៀម ឡឺង

អនុប្រធាននាយកដ្ឋានជលផល
អនុប្រធានវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍនេសាទទឹកសាប
ប្រធានការិ.ជីវសាស្ត្រនៃវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍនេសាទទឹកសាប

Some Commercial Fish Species in Tonle Sap Great Lake in Cambodia

Compiler:

Dr. Neou Bonheur

Deputy Director for Department of Nature Conservation and Protection (DNCP), MoE.

Ms. Y Lavy

Chief of Multiple land Use and Protected Landscape Office, DNCP/MoE

Mr.Sakhon Pory

Officer of Multiple land Use and Protected Landscape Office, DNCP/MoE.

Editor:

Mr. Sam Neou

Deputy Director for Department of Fisheries, MAFF

Mr. Lieng Sopha

Deputy Director for Fresh Water Research Institute, Department of Fisheries, MAFF.

Mr. Dep Loeung

Chief of Biology of Fresh Water Research Institute, Department of Fisheries, MAFF.

Ministry of Environment,

N°. 48, Samdech Preah Sihanouk, Tonle Bassac, Chamkarmon, Phnom Penh, CAMBODIA.

Tel: (855) 023 212 994, (855) 012 939 245

E-mail: tcu@forum.org.kh

កម្ពុជា

Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

Code: 137-003

Date: _____

Donated by: _____

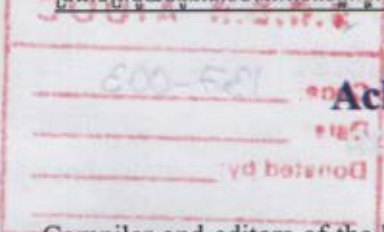
សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

អ្នករៀបរៀងសៀវភៅរូបភាពផ្សព្វផ្សាយស្តីពី ប្រភេទត្រីមួយចំនួនដែលមានតំលៃសេដ្ឋកិច្ចនៅបឹងទន្លេសាប សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុត ដល់ថ្នាក់ដឹកនាំស្ថាប័នបច្ចេកទេសដែលទាក់ទងដល់ការងារគ្រប់គ្រងធនធានបឹងទន្លេសាប ដែលបានផ្តល់មតិក្នុងការស្ថាបនាសៀវភៅក៏ដូចជាផ្តល់ឱកាស និងពេលវេលាសំរាប់ការរៀបចំជាសៀវភៅនេះឡើង ដូចជា:

- លោក **ចាយ សាវិភ័ត្ត** ប្រធាននាយកដ្ឋានការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិ នៃក្រសួងបរិស្ថាន
- លោក **ទេវ ឆោនន័រ** អនុប្រធាននាយកដ្ឋានការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិ នៃក្រសួងបរិស្ថាន
- លោក **ណេវ ឆុក** ប្រធាននាយកដ្ឋានជលផល នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
- លោក **Walter J. Rainboth** ជាអ្នកឯកទេសចំណាត់ថ្នាក់ត្រី ដែលបានខិតខំចំណាយពេលវេលាសំរាប់សិក្សាស្រាវជ្រាវ រៀបចំ និងផលិតសៀវភៅស្តីពី ប្រភេទត្រីនៃទន្លេមេគង្គកម្ពុជាសំរាប់ទុកឱ្យប្រជាជនខ្មែរសិក្សារៀនសូត្រ ហើយអនុញ្ញាតឱ្យយើងខ្ញុំបានប្រើសៀវភៅរបស់លោកសំរាប់បកប្រែជាភាសាខ្មែរ ។

បន្ថែមទៀត អ្នករៀបរៀងក៏សូមអរគុណចំពោះម្ចាស់អំណោយ ដែលបានឧបត្ថម្ភថវិកាសំរាប់បោះពុម្ពសៀវភៅនេះឱ្យចេញជារូបរាងឡើង សំរាប់ទុកជាកេរ្តិ៍ដំណែលដល់កូនខ្មែរទៅអនាគត ។

ដូចគ្នាដែរ ក៏សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះក្រុមការងារនៃលេខាធិការដ្ឋានបំប៉ននីយជីវមណ្ឌលបឹងទន្លេសាប និងវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវទឹកសាបកម្ពុជា នៃនាយកដ្ឋានជលផល ដែលបានជួយសហការផ្តល់យោបល់ និងមតិល្អៗក្នុងការរៀបចំអត្ថបទ និងពិនិត្យកែសំរួលសៀវភៅនេះរហូតបញ្ចប់ជាស្ថាពរ ។

Acknowledgement

Compiler and editors of the booklet on Commercial Some of Fish Species in Tonle Sap Great Lake, would like to thank to all directors of institutional related to Tonle Sap resources management who supported and provided ideas, and opportunity for developing and publishing this booklet including:

- Mr. **Chay Samith** Director for Department of Nature Conservation and Protection (DNCP) of Ministry of Environment (MoE);
- Mr. **Neou Bonheur** Deputy director for Department of DNCP of MoE;
- Mr. **Nao Thouk** Director for Department of Fisheries (DoF) of Ministry of Agriculture Forestry and Fisheries (MAFF);
- Mr. **Walter J. Rainboth** author of Fishes of the Cambodian Mekong book, who sponded plenty of time to study and publish fish book for the Cambodian, and agreed to use this book for further conservation purposes.

As the same we would like to thank to working group of Tonle Sap Biosphere Reserve Secretariat and Cambodia Fresh water Research Institute that supported and commented and gave important ideas for developing this useful booklet.

In addition we would like to thank to donor who supported fund to publish this booklet for the Cambodia people understanding in significant species of fish in Tonle Sap Lake.

មាតិកា

CONTENTS

អារម្ភកថា	I
Preface	II
សេចក្តីផ្តើម	III
Introduction.....	IV
១. ត្រី ក្រោយ <i>Chitala ornata</i>	1
២. ត្រី ស្លាត <i>Notopterus notopterus</i>	2
៣. ត្រី ក្សក <i>Tenuialosa thibaudeaui</i>	3
៤. ត្រី ស្លឹកប្លូស៊ី <i>Paralaubuca typus</i>	4
៥. ត្រី ថត្វាសក្ស <i>Parachela siamensis</i>	5
៦. ត្រី មង្វាចូល <i>Rasbora tornieri</i>	6
៧. ត្រី ឆ្កោកចិត្តុយ <i>Albulichthys albuloides</i>	7
៨. ត្រី កំបុតត្រូចុះ <i>Amblyrhynchichthys truncatus</i>	8
៩. ត្រី ឆ្កោក <i>Cyclocheilichthys enoplos</i>	9
១០. ត្រី ត្រកែង <i>Puntioplites proctozysron</i>	10
១១. ត្រី ភ្នំត <i>Barbodes gonionotus</i>	11
១២. ត្រី ឆើញ <i>Thynnichthys thynnoides</i>	12
១៣. ត្រី ត្រួល <i>Cirrhinus microlepis</i>	13
១៤. ត្រី ខ្នងស្រែង <i>Dangila lineata</i>	14
១៥. ត្រី អៀង <i>Henicorhynchus siamensis</i>	15
១៦. ត្រី ក្អែក <i>Morulius chrysophekadion</i>	16
១៧. ត្រី ត្រី <i>Osteochilus melanopleurus</i>	17

១៨,	ត្រី កញ្ចុះតាម <i>Mystus albolineatus</i>	17
១៩,	ត្រី តាទេស <i>Mystus filamentus</i>	18
២០,	ត្រី ម្នាំង <i>Mystus nemurus</i>	19
២១,	ត្រី ឡ <i>Mystus wyckioides</i>	20
២២,	ត្រី ក្លាំងហាម <i>Belodontichthys dinema</i>	21
២៣,	ត្រី កេស <i>Micronema bleekeri</i>	22
២៤,	ត្រី កេស <i>Micronema micronema</i>	23
២៥,	ត្រី ក្របីច <i>Ompok bimaculatus</i>	24
២៦,	ត្រី សណ្ឋាយ <i>Wallago attu</i>	24
២៧,	ត្រី ត្រាខ្មៅ <i>Pangasius bocourti</i>	25
២៨,	ត្រី ត្រាចំ <i>Pangasius djambal</i>	26
២៩,	ត្រី ត្រាអ៊ីវ, ឬបុងឡាវ <i>Pangasius krempfi</i>	27
៣០,	ត្រី ពោឌ្រាត្រចៀក <i>Pangasius larnaudiei</i>	28
៣១,	ត្រី ម្លោង <i>Hyporhamphus limbatus</i>	29
៣២,	អន្ទ្រប់ <i>Monopterus albus</i>	30
៣៣,	ត្រី ខ្នា <i>Datnioides microlepis</i>	31
៣៤,	ត្រី ប្រម៉ា <i>Boesemania microlepis</i>	32
៣៥,	ត្រី មី <i>Oxyeleotris marmorata</i>	33
៣៦,	ត្រី កំភ្លាញភ្នែក <i>Trichogaster microlepis</i>	34
៣៧,	ត្រី កង្វា <i>Trichogaster pectoralis</i>	35
៣៨,	ត្រី ឆ្កា <i>Channa micropeltes</i>	36
៣៩,	ត្រី រីល់ <i>Channa striata</i>	37
	Reference	38

អារម្ភកថា

សៀវភៅតូចស្តីពី ប្រភេទត្រីមួយចំនួនដែលមានតំលៃសេដ្ឋកិច្ចនៅបឹងទន្លេសាប ក្នុង ប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវបានរៀបចំបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ចុងក្រុង និងបោះពុម្ពផ្សាយជាលើកដំបូង ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយ និងផ្តល់ចំណេះដឹងខ្លះៗជូនជាសាធារណៈ ដល់អ្នកដែលមានបំណងចង់ស្រាវជ្រាវ សិស្សានុសិស្ស និងប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់ស្រទាប់ អ្នកទេសចរជាតិ អន្តរជាតិ ដែលចង់ស្វែងយល់ ពីប្រភេទត្រីនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលក្នុងនោះប្រភេទត្រីខ្លះកំពុងតែមានជីវិត ហើយប្រភេទ ត្រីខ្លះកំពុងតែជិតផុតពូជ ឬក៏មិនក្នុងប្រភេទគ្រោះថ្នាក់ទៅហើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត យើងគួរធ្វើការពិចារណា និងប្រៀបធៀបថា ប្រភេទត្រីដែលកំពុងតែមាន បច្ចុប្បន្ន និងពីមុន តើដំណាក់កាលណាដែលមានប្រភេទត្រីច្រើនជាងគេ? ហើយប្រភេទត្រីណា ខ្លះដែលបានបាត់បង់? ដូច្នេះសំណួរនេះគ្រាន់តែជាការសាកល្បងដាស់អារម្មណ៍ ដើម្បីស្វែង យល់ថា ហេតុអ្វីបានជាបាត់បង់ប្រភេទត្រីទាំងនោះ ហើយតើគួរធ្វើយ៉ាងណាសំរាប់ថែរក្សា និង អ្វីខ្លះដែលយើងគួរតែធ្វើ និងមិនគួរធ្វើ? ប្រជាជនកម្ពុជាយើងតែងគិតថា ត្រីមានច្រើនអនេក អាចទេសាទបានយូរលង់ ដោយគាត់មិនបានគិតពីសកម្មភាពរបស់មនុស្សធ្វើចំពោះធនធានត្រី ទាំងនោះឡើយ ។ ក្នុងពេលនេះ ចំណើយដែលយើងគួរពិចារណា និងសិក្សាមាននៅក្នុងសៀវភៅ នេះ ដើម្បីស្វែងយល់ពីការរស់នៅ និងផលប្រយោជន៍របស់មច្ឆាជាតិ ហើយវាក៏ជាឧបករណ៍ សំរាប់វាស់ស្ទង់កិច្ចការយល់ដឹងរបស់យើងផង និងជាកូនសំរាប់ពិចារណាចំពោះធនធាន ធម្មជាតិផ្សេងៗទៀត ។

Preface

The brief book on the Commercial Fish Species in Tonle Sap Great Lake in Cambodia was prepared and translate in Khmer language was the first publishing for the media and some knowledge to public sector, researcher, students, all level of people, national and international tourist which focusing on fish species in Cambodia that among of those some fish are still alive and some were endanger or rarely.

On the other hand we should considered and compare the remaining fish species and the former whether, which have many fish species? What are the species fish were left? as above these questions only for testing, make sense to explore why these fish species were left and should pay attention to conserve and what should we do and not do? Cambodian always thinking that many fish and can fishing for along period but he doesn't pay more attention about human activities to fish resources. Now the solution, which we should consider and studies are in this book for knowing the living and the significant of national fish and also is a tool to measure our knowledge and as a model for consider on other natural resources.

សេចក្តីផ្តើម

យើងសង្ឃឹមថា សៀវភៅនេះនឹងក្លាយទៅជាឧបករណ៍អប់រំមួយមានសារៈប្រយោជន៍ ហើយសាយភាយដល់គ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន ឱ្យយល់ពីការប្រើប្រាស់ តំលៃ និងសារៈប្រយោជន៍នៃធនធានមច្ឆាជាតិ ហើយសង្ឃឹមទៀតថា មិត្តអ្នកអានក៏ដូចជាប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់ អ្នកទេសចរជាតិ អន្តរជាតិនិងផ្តល់វិភាគទានទាំងកំលាំងកាយ និងស្មារតីចូលរួមចំណែកការពារ និងថែរក្សាធនធានមច្ឆាជាតិ ក៏ដូចធនធានធម្មជាតិធានាដែលមាននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

សៀវភៅនេះត្រូវបានដកស្រង់ពីប្រភពព័ត៌មាន ដែលមាននៅក្នុងសៀវភៅត្រីនៃទន្លេមេគង្គ របស់ប្រជាជនកម្ពុជា (Fishes of the Cambodian Mekong) របស់លោក Walter J.Rainboth ក្រោមការជួយឧបត្ថម្ភរបស់គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ (MRC) អង្គការស្បៀងអាហារ និងកសិកម្ម (FAO) និងអង្គការទីប្រឹក្សាអន្តរជាតិនៃប្រជាជនដាលីម៉ាក់ (DANIDA) មានឯកសារយោងខ្លះទៀតរបស់អ្នកស្រាវជ្រាវ ដែលខ្ញុំបានកត់ត្រានៅខាងចុងនៃសៀវភៅ។ ព័ត៌មានដែលខ្ញុំបានដកស្រង់នេះ ផ្តោតសំខាន់តែប្រភេទត្រីទឹកសាបប៉ុណ្ណោះ ហើយការរៀបចំឈ្មោះប្រភេទត្រីទៅតាមលំដាប់នៃអំបូរត្រី។

នៅក្នុងការរៀបចំបកប្រែ និងចងក្រងជាសៀវភៅនេះឡើង ខ្ញុំបានខិតខំអស់ពីសមត្ថភាពដើម្បីបកប្រែដោយប្រើសៀវភៅវចនានុក្រមផ្សេងៗគ្នា តែពាក្យខ្លះជាពាក្យវិទ្យាសាស្ត្រ ឬបច្ចេកទេស ដូច្នេះខ្ញុំមិនអាចបកប្រែឱ្យទៅជាភាសាខ្មែរអស់ឡើយ។ ម៉្យាងវិញទៀត ក្នុងការប្រើឃ្លាប្រយោគសំរាប់បកប្រែក៏ពុំទាន់បានស្មើគ្រប់ទៅឡើយ នៅមានកំហុសខុសឆ្គងខ្លះៗ តែការរៀបរៀងសៀវភៅនេះឡើង សំរាប់បំពេញសេចក្តីត្រូវការភ្លាមក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន ហើយខ្ញុំសង្ឃឹមថា ទៅអនាគតសៀវភៅនេះនឹងកាន់តែល្អប្រសើរឡើងថែមទៀត ក្រោមការជួយជ្រោមជ្រែង និងផ្តល់មតិរបស់មិត្តអ្នកអាន។

ខ្ញុំសូមអរគុណចំពោះការយកចិត្តទុកដាក់អានរបស់អស់លោកអ្នក និងការចំណាយពេលវេលាសំរាប់ផ្តល់មតិកែលំអ។ សូមមេត្តាផ្ញើសំណូមពរ ឬមតិកែលំអតាមអាស័យដ្ឋានៈ ក្រសួងបរិស្ថាន, លេខាធិការដ្ឋានវប្បធម៌ជីវមណ្ឌលបឹងទន្លេសាប លេខ ៤៨ មហាវិថី ព្រះសីហនុ ទន្លេបាសាក់ ចំការមន

Introduction

We hope that this book will become an education tool which necessary to spread all level to know about the use, value and the significant of fish resources, and hope that all reader, citizen, national and international tourist will be support to share, protecting and conserving national fish resources also natural resources diversity in Cambodia.

This book was extract from information, which have in the book of Mekong fish of the Cambodian by Walter J. Rainboth funned by Mekong River Commission (MRC), Food and Agriculture Organization (FAO) and Danish International Development Assistance (DANIDA) and other researcher references, which we have written in the last page of this book. The information, which I extracted were focus on important fresh water fish and followed by the family fish.

In the translation phase and compile of this book, I try my best to translate which used many dictionaries but other scientific or technical word could not be translated properly in Khmer language. On the other hand the sentences or paragraph may be not correctly but I prepare this book to serve as immediate need and I hope that the next publishing book will be better that support from all the reader.

I would like to sincere thanks to all the reader that spent time to give the comment on this book for the progress.

Please send a request or comment to Ministry of Environment, Tonle Sap Biosphere Reserve Secretariat, #48 Preah Sihanouk, Tonle Bassac, chamkar mon, Phnom Penh, Cambodia.

Tel: 023 212 994

E-mail: tcu@forum.org.kh